

Volná příloha metodiky „Spolupráce vedení obcí a měst s místně koncentrovanými zájmovými skupinami obyvatel“

- VYJÁDŘENÍ K NOVOSTI POSTUPŮ
- ZNALOST ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY PŘED ZPRACOVÁNÍM METODIKY
- Seznam publikací, které předcházely metodice

2015

Zpracovatel:

PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.

Švabinského 1749/19, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava,

IČ: 28576217, tel.: +420 595 136 023, web: <http://rozvoj-obce.cz/>, e-mail: info@rozvoj-obce.cz.

Člen konsorcia PAAC



Certifikovaná metodika „Spolupráce vedení obcí a měst s místně koncentrovanými zájmovými skupinami obyvatel“ vznikla v rámci projektu „Zájmová diferenciacie a soudržnosť obyvatel obcí a měst“ (číslo projektu TB020MMR024), který byl zpracován na základě výzkumné potřeby Ministerstva pro místní rozvoj ČR financovaného Technologickou agenturou České republiky v rámci programu Beta: Aplikovaný výzkum pro potřeby veřejné správy.

Tato volná příloha metodiky „Spolupráce vedení obcí a měst s místně koncentrovanými zájmovými skupinami obyvatel“ obsahuje vyjádření k „novosti postupů“, výstupy ze znalostí řešené problematiky a seznam publikací, které předcházely vzniku metodiky. Na základě konzultace s odborným garantem projektu (MMR) nejsou zmíněné body součástí struktury metodiky, jsou však předmětem odborného posudku, proto je vytvořena tato volná příloha. Smlouva o využití výsledků s konkrétním uživatelem není dle domluvy zpracovatele a odborného garanta projektu (MMR) který provádí certifikaci metodiky potřebná.

Vyjádření k „novosti postupů“

Zájmová diferenciaci a soudržnost obyvatel, resp. vzájemné vztahy obyvatel, jsou oblastmi, které jsou nejen v českém prostředí v současné době na nejnížší lokální úrovni opomíjeny. Metodika „Spolupráce vedení obcí a měst s místně koncentrovanými zájmovými skupinami obyvatel“ obsahuje doporučení pro zástupce místní samosprávy, jak podpořit aktivní participaci obyvatel v obci, a tím podpořit vzájemnou soudržnost obyvatel. Zároveň popisuje proces začleňování novousedlíků do stávající společnosti obyvatel žijících v obci (starousedlíků) a možné negativní důsledky neřešení tohoto procesu. Uživatelům umožňuje uvědomit si význam podpory soudržnosti obyvatel pro rozvoj obce a také jaký vliv může mít na soudržnost i prostorové uspořádání území (kompaktní nebo roztříštěné).

Znalost řešené problematiky před zpracováním metodiky

Pro budování soudržnosti mezi obyvateli obcí a měst je důležitá důvěra mezi samosprávou a občany. Lidé jsou vůči politikům nedůvěřiví a za jejich záměry vidí postranní úmysly. K odstranění těchto zažitých předsudků může sloužit právě dobrá praxe komunitního plánování, občané pocítují zájem zástupců samosprávy o jejich názor a je jim umožněna participace na veřejném dění, vnímají tak větší zodpovědnost za lokalitu, ve které žijí, a zajímají se o její rozvoj. Zastupitelé zároveň získávají užitek ze znalostí, dovedností a nápadů občanů a mohou navázat bližší kontakt s potencionálními voliči. V dnešní době je pojem komunitní plánování a soudržnost často skloňován řadou organizací (zabývajících se zejména sociálními službami), komunálních politiků a také některými občany. Pro podporu soudržnosti obyvatel jsou v rámci komunitního plánování realizovány různé projekty/aktivity určené pro všechny věkové skupiny obyvatel (mezigenerační aktivity), jejichž cílem je posílit soudržnost občanů, jejich zodpovědnost k obci a rozvíjet vzájemnou komunikaci mezi občany, podnikatelskými subjekty, neziskovými organizacemi a zastupiteli místní samosprávy.

Představitel chicagské školy sociální ekologie Robert E. Park (1925) se při výzkumu města zaměřoval na segregované oblasti a zavedl do sociologie koncept marginality, především v kontextu sousedství. Další představitel chicagské školy Ernest W. Burgess (1925) vypracoval první sociologickou studii územní struktury města, založenou na ekologických principech. Expanzi města bral jako proces diferenciaci, jehož výsledkem je prostorové rozmístění skupin a jednotlivců podle národnosti, povolání a dalších socioekonomických charakteristik. Dopady velké hospodářské krize na počátku 30. let 20. století ovlivnily morfologii městského prostředí, proto ve 40. letech 20. století začal vzrůstat zájem sociologů o chudobu a procesy segregace především ve vnitřních jádrech měst (Hamnett, 2001:162, Bašovský, Mládek, 1985:138). Segrace, přesněji residenční segregace je nedobrovolné „oddělení diferencovaných sociálních skupin do rozdílných obytných oblastí města. Je tedy prostorovým vyjádřením nerovností.“ (Burjanek, 1997:423). Pokud je oddělení dobrovolné, tak se tento proces označuje obvykle jako separace. Z hlediska velikosti území může existovat prostorová segregace mezi jádrovými městy a jejich zázemím v rámci metropolitních oblastí

a městských regionů, mezi jednotlivými čtvrtěmi uvnitř měst/obcemi nebo mezi obytnými bloky (Musterd a kol., 1999 cit podle Sýkora, Temelová, 2005:6).

V současné době obvykle se rozlišují tři typy separovaných území – ghetta, enklávy a citadely. Ghetta vznikají procesem segregace. V chudinských ghettech často dochází ke kumulaci rizikových vlivů, jako je např. kriminalita, špatné životní prostředí, nekvalitní občanská vybavenost včetně školství a zdravotnictví. Lidé v těchto oblastech mají nízkou kvalifikaci a jsou nejčastěji postiženi propouštěním, vymykají se sociální kontrole, ztrácejí vzory jednání většinové společnosti. (Mareš, 2006:10). Důsledkem je úpadek občanských aktivit a snížení sociálních kontaktů mimo území a tím i nižší možnost se z tohoto území vymanit. Dochází k uzavírání těchto lokalit do sebe, tzv. kultura chudoby (Lewis, 1966). Oproti tomu enklávy vznikají dobrovolně (tzn. proces separace) a je pro ně charakteristická existence určité specifické kulturní skupiny. Na základě dobrovolnosti vznikají i citadely, ovšem skupina je obývajíc se nadřazuje nad ostatní sociální skupiny. Důvodem vzniku citadel je často potřeba bezpečí (zajištěno např. bezpečnostní službou). Tímto termínem je možné označit i některá suburbia, „gated communities anebo gentrifikovaná centra měst obývaná převážně cizinci či obyvateli vyššího sociálního statusu (Sýkora, Temelová, 2005).

Seznam publikací, které předcházely metodice

BAŠOVSKÝ, O., MLÁDEK, J. *Geografie obyvatelstva a sídel*. Bratislava: Univerzita J. A. Komenského v Bratislavě, 1985.

BURJANEK, A. *Segregace*. In: Sociologický časopis, 1997, 33/4, str. 423-434.

CORNWALL, A. *Unpacking 'Participation': models, meanings and practices*. Community Development Journal, 2008, str. 269-283.

HAMNETT, CH. Social Segregation and Social Polarization. In: PADDISON, R. (ed), *Handbook of Urban Studies*. Sage Publications. London.

HRUŠKA-TVRDÝ, L. a kol. *Industriální město v postindustriální společnosti*. (4. díl) Závěrečná monografie. Ostrava: ACCENDO, 2011. ISBN 978-80-904810-1-5.

HRUŠKA-TVRDÝ, L. Změny ve struktuře osídlení a jejich dopad na rozvoj měst a regionů. Ostrava: ACCENDO, 2012. ISBN 978-80-904810-4-6.

LYNN, L. E. *What endures? Public governance and cycle of reform*. In: OSBORNE, S. P.: *The new public governance?: emerging perspectives on the theory and practice of public governance*. London: Routledge, 2010, str. 105-124

MCQUAID, R. W. *Theory of organizational partnerships: partnership advantages, disadvantages and success factors*. In: STEPHEN S. P. *The new public governance?: emerging perspectives on the theory and practice of public governance*. London: Routledge, 2010, str. 127-148.

MUSIL, J. *Sociologie města*. In: Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum 1996. ISBN 80-7184-311-3.

MUSIL, J. *Sociální a kulturní soudržnost v diferencované společnosti*. IN: Studie CESES. 2/2008.CESES FSV UK. ISSN: 1801-1640.

MUSTERD a kol. 1999 in SÝKORA, L.; TEMELOVÁ, J. *Prevence prostorové segregace*. Praha, 2005. Dostupné na: <http://old.mmr.cz/upload/files/060420_Publikace_segregace.pdf>

NETRDOVÁ, P., NOSEK, V. *Přístupy k měření významu geografického rozměru společenských nerovností*. Geografie – Sborník ČGS 114 (1), 2009. s. 52–65.